

Citiți lecția din manual: *Solidaritate și acțiuni de salvare în timpul Holocaustului*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Solidaritate și acțiuni de salvare în timpul Holocaustului

1. Solidaritate și acțiuni de salvare

- 1937-1944 - în România, prin promovarea politicii antisemite la nivelul structurilor statale s-a dorit schimbarea atitudinii populației față de evrei, deja integrați și asimilați pe plan social.
- evreii, parte din viața publică, politică și culturală și membri marcanți ai societății, au fost supuși unui intens proces de dezumanizare, asemănător cu cel dezvoltat de Germania nazistă, bazat pe definire, recenzare, însemnare, restricționare, excludere, izolarea sistematică și exterminare;
- 1940-1945 - în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în contradicție cu politica oficială antisemită, unii români și-au asumat riscuri (demiterea din funcții, pierderea locului de muncă, arestul sau chiar viața) și au acționat în vederea salvării evreilor;
- solidaritatea de care au dat dovadă acești oameni s-a bazat pe morala creștină, relațiile personale și pe conștientizarea responsabilității pentru ceilalți semeni;
- cetățenii români care au fost solidari cu drama evreilor au provenit din toate mediile, fiind atestați țărani, muncitori, farmaciști, juriști, profesori, actori, oameni politici, ofițeri, jandarmi și diplomați, care au ajutat vecini, prieteni, colegi de școală și/sau de serviciu;
- acțiunile de salvare a evreilor au constat în următoarele: ascunderea evreilor în casele salvatorilor sau pe proprietatea acestora, în păduri, cimitire și sistemul de canalizare; oferirea de alimente în mod regulat; furnizarea de documente și identități false; emiterea de vize sau pașapoarte de către unii diplomați străini, contrar instrucțiunilor și politicii statelor lor; sprijinirea evreilor în acțiunile lor de evadare (au fost ajutați să iasă din ghetouri și închisori, să traverseze frontierele în țări neocupate sau în zone în care persecuțiile au fost mai puțin intense); salvarea copiilor;
- principalele reacții de susținere și acțiuni de salvare au fost înregistrate în fazele de organizare și desfășurare a pogromurilor și în perioada deportărilor evreilor din Vechiul Regat.

2. „Drepti între popoare”

- 1963 - în Israel, prin intermediul Institutului Yad Vashem (Memorialul Victimelor Holocaustului), a fost instituită distincția „Drept între popoare” (o medalie, un certificat de onoare și primirea cetățeniei de onoare a Israelului), pentru a fi acordată persoanelor care și-au riscat viața, familia și averea pentru a îi ajuta și pentru a îi salva pe evrei în perioada Holocaustului;
- 1963-2003 - distincția „Drept între popoare” a fost acordată unui număr de 28.486 de neevrei, din 47 de state, România fiind prezentă cu 80 de persoane;
- printre cei mai cunoscuți români care au primit această distincție din partea statului israelian s-au numărat: Viorica Agarici (1941: în gara din Roman, evreii din trenul morții Iași-Călărași au primit apă și mâncare, iar trupurile celor morți au fost evacuate), Dumitru Beceanu (1941: în perioada pogromului de la Iași a salvat viața a 20 de evrei), Theodor Criveanu (1941: ofițer în armata română, s-a ocupat de întocmirea listelor cu evreii din Cernăuți considerați apti pentru „muncă obligatorie”, fiind astfel salvați de la deportare în lagărele din Transnistria), Regina-mamă Elena (a obținut oprirea deportării evreilor din Cernăuți, a trimis ajutoare evreilor din Transnistria și a oferit ajutor supraviețuitorilor și orfanilor lagărelor de concentrare transnistrene), principele Constantin Jean Lars Anthony Demetre Karadja (1941-1944: a salvat de la deportare și exterminare peste 51.000 de evrei din Germania, Franța, Ungaria și Grecia, cărora le-a acordat pașapoarte și vize românești), Matora Sabin (1943-1944: în calitate de comandant al lagărelor de concentrare Vapniarca și Grosulovo, a luat măsuri de evacuare a prizonierilor evrei mai aproape de granița română, contrar ordinului primit de a îi preda germanilor) și Traian Popovici (în calitate de primar al orașului Cernăuți a salvat de la deportare 20.000 de evrei din Bucovina).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=UzOxPnAzgTg>

<https://www.youtube.com/watch?v=ahSJetFFjrk>

Fișă de lucru: Solidaritate și acțiuni de salvare în timpul Holocaustului

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „După foarte puțin timp, trenul s-a oprit în gara Roman. Ajutat de alții, m-am dat jos din tren. Am fost gol pușcă. Tot ajutat de alții am fost pus să fac un duș cald. Mi-a făcut bine, foarte bine. După aceea, o doamnă de la Crucea Roșie ne-a adus bucăți de zahăr și căni cu apă curată, am revenit la viață. Mai târziu am aflat că numele ei a fost doamna Agarici. O femeie simplă, dar autoritară. Un nume care a meritat să fie binecuvântat mereu și mereu. Un om de bine! O femeie cu suflet mare!”

(Adrian Radu-Cernea, Pogromul de la Iași. Depoziție de martor)

B. „În acțiunea de salvare a populației evreiești din România, s-a distins în mod deosebit de mișcător Regina-mamă Elena. Cu multă duioșie, dar și cu multă energie, ea a răspuns apelurilor mele ca să obțină aprobarea guvernului român pentru trimiterea de ajutoare deportaților din Transnistria, pentru repatrierea orfanilor din Transnistria și, în sfârșit, pentru evitarea deportării restului populației evreiești în Polonia. Regina Mamă a reușit în demersurile sale, cu devotament și cu sprijinul Majestății Sale, Regele Mihai... Ea a fost o adevărată mamă pentru populația evreiască din România, populație crunt obidită în perioada Holocaustului.”

(Alexandru Șafran, Interviu)

1. Numiți, pe baza surselor, persoanele care au primit titlul de „Drept între Popoare”.
2. Indicați, pe baza surselor, câte un motiv pentru care personalitățile menționate au primit acest titlu.
3. Dacă ați putea stabili patru criterii de acordare a titlului de „Drept între Popoare” care ar fi acestea? Argumentați-vă opiniile.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Comisia Internaţională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

